

SALTO NAZAD – Ota Pavel

V moskevském Paláci sportu cvičily nejlepší gymnastky světa prostná, obrovské lampy ozařovaly zelený čtverec. Ve stínu čekala Eva Bosáková. Do jejího vystoupení chyběla už jen minuta. Chvěla se tvář měla vlhkou. Slova „nesmím brečet!“ jí tentokrát nepomáhala. Přitom prostná byla jejím největším triumfem. Cítila, že se pro gymnastický tanec zrodila, pohyby plynuly z těla jeden za druhým. Naučila se lehkosti baletčina kroku a cirkusáckým skokům. Vybrousila všechno do dokonalosti, zbývalo jenom salto nazad jako součást velké násobilky. Vedoucí a trenéři ji přiměli, aby skok zařadila do sestavy: „Salto tam musíš mít! Jinak tě nikdy neuznají za mistryni světa.“

Svolila. Příliš dlouho šla za tím unikajícím štěstím dokázat víc než Rusky a Japonky a být jednou první na světě.

Dosud nepoznala pořádně strach. A jestli ho pocítila, zadupala na něj na odrazovém můstku a nechala ho mezi prvními bradly. Při letu nazad a letu zpátky jako by však jistota těla neexistovala, ztrácela představu, kde je. Bála se, že si zlomí vaz.

Do mistrovství světa chyběly ještě měsíce, a tak spoléhala na dostatek času. Z měsíců však zbyly nakonec týdny. Celé československé družstvo už salto nazad skočilo. Nejlepší z nich, Bosáková, to nedokázala.

Na klavír gymnastky doprovázel Jan Seehák; v nejtěžších fázích tréninku jim podával jak chladnou vodu s bublinkami osvěžující melodie. Zabrnkal; sedly si kolem a poslouchaly, únava z očí zmizela. Inspirovala Seeháka svou bitvou na koberci, vracel jí všechno skladbami komponovanými na její výbušnou povahu. Slíbila mu to: salto skočí.

„Jdu, Jendo. Hraj!“

„Tak pojď, Evičko...“

Jeho ruce se rozeběhly s jejími skoky, stupňovaly údery až k rozběhu, vířily jako cirkusové bubny na salto mortale, pak pokračovaly ruce dál, ale už tančily na černobílém klavíru samy. Lidské tělo stálo, otřásalo se v křečích. Křičela: „Nejdu!“; ale nikdo jí už neodpovídal. Choreograf Luboš Ogoun s trenérem Padušákem ji přivázali jak vzpínajícího se koně na řemenovou lonži a skákala salto mezi nimi. Takhle se cítila lépe, brzy skočí sama. Rozběhla se a – nic. Vždycky naplňovala svou postavou prostor tělocvičny, nyní se schoulila na zem do vzlykajícího klubička, aby byla co nejmenší. Přesto zůstala dominantou; v tom byl význam a tragika okamžiku. Jindy bušila pěstí do koberce a křičela, že má v životě také právo jednou něco nedokázat. Ale jako všichni, kteří jdou neúprosně za velkým cílem, nedovedla se dlouho vymlouvat. Znovu na hráškový koberec. Ogoun jí salto nazad sám předvedl, pak řval: „Teď ty!“

„Neskočím, zlomím si vaz!“

Strach se tentokrát ukázal silnější, seděl jí na ramenou a tlačil ji k zemi, jako by jí vracel všechna příkoří, kdy ho po desítku let podrobovala.

Už na to nikdo neměl nervy a snad také přestali věřit. Všichni se vzdali, zbyl jen jediný – trenér. Ježíšmarjá, co s ní zkusil! Když se jí všechno dařilo, přehlížela ho; jak byla v bryndě, vždycky jí pomáhal. V okamžicích, kdy nemohla salto skočit, toužila po zařízeném bytě, ve kterém uvaří teplou večeři – toužila po tom, co bylo samozřejmé u mnohých, kteří jí záviděli její život. Na dívčí léta stačily jedny taneční šaty a deset trikotů; nešla ani na maturitní večírek.

Trenér na ni řval, sál se podobal lví kleci. Zůstávali v tělocvičně do tmy. Měl z házení diskem chlapské ruce, když padala na hlavu, stačil ji udržet. Cloumal s ní, nadával jí, ale zároveň ji litoval a omlouval. Snad proto to nedokázali; ale na to myslela až později. Spoléhala se: zrodí se den, ve kterém se to povede. Ten den se rodil jen v polospánku, mnohokrát se ve snu přetočila ve vzduchu.

Na mistrovství světa ji přivítali jako královnu prostných. Olympijské hry v Melbourne a vítězství v Leningradě ji posunulo do korunovační síně; netušili, že má zranitelné místo. Před trenérem se tomu smála: „Bude to ohromný průšvih, až to praskne!“

Ostatní gymnastky nevěděly, že neumí salto nazad; Japonky dokonce předváděly salto nazad s vrutem. Bosákovou znaly, s obavami pokukovaly po divné dvojici, uvažovaly, jakou tajnou zbraň předvede – trenér ji vodil na šňůře jako psíka. Když skočila jakési nepodařené salto nazad, Japonky se usmívaly. Podobné triky znají ... Trenér ji odvázal, měla skočit sama. Skončila rozběhem: „Před Japonkami to nikdy neudělám!“

Věděl, že se jen vymlouvá, věděla to také. Nemuseli si navzájem nic říkat, mohli jen čekat, nějak to dokončit a vrátit se domů.

Po této chvíli už zůstala sama. Jak se nyní minuty změnily ve vteřiny, opouštěly ji síly. Z těch tisíců možností skočit salto nazad v tréninku jí zbývala poslední možnost: skočit to salto přímo a naposledy na mistrovství světa před rozhodčími a dvaceti tisíci diváky. Bylo to šílenství. Mohla ještě salto vypustit, ale neztřížila by.

Nahoře na pódiu skončila svá prostná nejmladší účastnice mistrovství světa, její přítelkyně Čáslavská. Palác sportu se radoval nad jitřenkou na gymnastickém nebi. Ale od Bosákové čekali tenkrát lidé víc, jako od uznávaného umělce. Také hlasatel pateticky oznamoval: „Eva – Bosáková!“

Vystupovala vzhůru, maličko se jí chvěly nohy. Naposledy se podívala ke klavíru; na židličce seděl Jenda Seehák, jeho bílá košile svítila v seskupení ctihodných funkcionářských obleků klidem. Pokynul jí a usmál se, jako by nastupovala na exhibici.

Seehák složil zvláštní píseň. Když se vraceli olympionici z Melbourne na sovětské lodi Gruzii, zašel za ním lodník s žádostí, zda by mohl napsat píseň o námořnících, kteří vezou sportovce do Vladivostoku. Píseň měla mohutnost mořských vln, zpočátku zněla jemně a pak narůstala, přímá a těžká plavba lodi se podobala životní cestě člověka.

Zněl její úvod. Stála nehybně, poprvé hudba připravovala pro cvičení také diváka, byl to nezvyklý a odvážný začátek, napovídal: „Teď něco uvidíte!“

Lod' v Seehákově písni už opustila pevninu, spoléhala se jen na svou sílu. Také ona plynula s hudbou na světlý koberec. Salto je hned v úvodní části, krátce po rozběhu a přemetu stranou. Už udělala oboje, stála na chodidlech a odrážela se ...

Celou svou zlobu a zášť proti strachu dala do odrazu. Spatřila nad sebou světelnou klenbu, udávala jí směr v letu, v půloblouku se nad ní překlenující strop. Náhle, jak letěla vzduchem, si připadala nesmírně lehká. Nohy a hlava opsaly celý kruh a přistála bezpečně na místě.

Zůstala pevně stát. Rozmáchla ruce ke stropu a po dlouhém čase se přímo na pódiu opravdově usmála. Jendu Seeháka měla nyní za sebou, potom jí řekl, že viděl, jak se jí smějí i záda.

V každém dalším pohybu zněl její úsměv. Na cestě podél obvodu koberce udělala tři přemety nazad, zvané flik-flaky; točila je pomalu, měly plavnost českých krajk a pohyb lopatek holandských větrných mlýnů. Zkroutila tělo do spirály, svezla se vzduchem do rozštěpu a pak do ranečku, v němž našla dokončenou bolest z měsíčních porážek, kdy klesla a tloukla bezmocně pěstí do koberce.

Přísné rozhodčí propadly jejímu nadšení, strnule zvedaly nejvyšší známky; znamenaly titul mistryně světa v prostných a zlatou medaili. Jen hrstka lidí v sále věděla, že Eva poprvé v životě skočila salto nazad. Ale pro ty lidi to bylo už neuvěřitelné. Ostatní řekli a napsali: „Bosáková dobyla po skvělém výkonu a podle očekávání zlatou medaili.“

SALTO NAZAD - Ota Pavel

1. Kde probíhalo mistrovství světa? V jakém sportu to bylo?

2. Kdo byl největším soupeřem našich závodnic?

3. Na jakou hudbu Eva cvičila? Kdo a kdy ji zkomponoval?

4. Proč se Eva bála skočit salto nazad?

5. Charakterizuj Evu:

6. Vysvětli pojmy z textu:

exhibice _____

olympionik _____

lonže _____

7. Co to znamená, když se řekne:

smějí se i záda _____

být v bryndě _____

ŘEŠENÍ

1. Kde probíhalo mistrovství světa? V jakém sportu to bylo?

Moskva – Palác sportu, sportovní gymnastika

2. Kdo byl největším soupeřem našich závodnic?

závodnice Ruska a Japonska

3. Na jakou hudbu Eva cvičila? Kdo a kdy ji zkomponoval?

Seehák (klavírista) složil zvláštní píseň. Když se vraceli olympionici z Melbourne na sovětské lodi Gruzii, zašel za ním lodník s žádostí, zda by mohl napsat píseň o námořnících, kteří vezou sportovce do Vladivostoku. Píseň měla mohutnost mořských vln, zpočátku zněla jemně a pak narůstala, přímá a těžká plavba lodi se podobala životní cestě člověka.

4. Proč se Eva bála skočit salto nazad?

Při letu nazad a letu zpátky jako by však jistota těla neexistovala, ztrácela představu, kde je. Bála se, že si zlomí vaz.

5. Charakterizuj Evu:

V roce 1958 pro změnu na MS předvádí velmi náročné salto vzad, které trénovala velmi dlouho v náročné přípravě pod vedením trenéra Luboše Ogouna, jenž byl na mladou gymnastku velmi přísný. Její gymnastická choreografie je tehdy svým způsobem ojedinělá, snaží se do ní vložit taneční a akrobatické prvky, což nebylo zprvu přijímáno s kladnou odezvou, avšak jak je patrné, později právě tyto nové prvky Evu proslavily. +

6. Vysvětli pojmy z textu:

exhibice - výstava, přehlídka, ukázka

olympionik - účastník olympijských her

lonže - lano k drezúře koní nebo při nácviu artistických cviků

7. Co to znamená, když se řekne:

smějí se i záda - byla tak šťastná, celá zářila

být v bryndě - mít vážné problémy